

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 7. februārī
(OR. en)

6291/24
ADD 6

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136
IA 42

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 7. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2024) 64 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS Pavaddokuments dokumentam KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Rūpēs par nākotni: Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītājs un ceļš uz klimatneitralitāti 2050. gadā, veidojot ilgtspējīgu, taisnīgu un pārticīgu sabiedrību

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2024) 64 *final*.

Pielikumā: SWD(2024) 64 *final*

Strasbūrā, 6.2.2024.
SWD(2024) 64 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Rūpēs par nākotni:
Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītājs un ceļš uz klimatneitralitāti 2050. gadā,
veidojot ilgtspējīgu, taisnīgu un pārticīgu sabiedrību**

{COM(2024) 63 final} - {SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final}

Ietekmes novērtējuma kopsavilkums

Globālās sasilšanas ierobežošanai, lai sasniegtu Parīzes nolīgumā noteikto 1,5 °C mērķi, siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām līdz 2050. gadu sākumam visā pasaulē jāsasniedz neto nulles līmenis. Atlikušais globālais oglekļa budžets⁽¹⁾ ļoti strauji samazinās, palielinot risku sasniegt neatgriezeniskus kritiskos punktus klimata sistēmā, radot nezināmas un potenciāli katastrofālas sekas cilvēkiem un ekosistēmām. Ir būtiski paātrināt rīcību, lai no šādām sekām izvairītos.

Eiropas Klimata akts pilnvaro Komisiju attiecīgā gadījumā sagatavot tiesību akta priekšlikumu par ES mēroga klimata mērķrādītāju 2040. gadam sešu mēnešu laikā pēc globālās izsvēršanas saskaņā ar Parīzes nolīgumu. Globālā izsvēršana tika pabeigta Pušu konferencē 2023. gada decembrī. Šā ietekmes novērtējuma aptvertās iniciatīvas mērķis ir īstenot Eiropas Klimata aktu, kurā ir nostiprināta ES apņemšanās līdz 2050. gadam kļūt klimatneitrālai un ES klimata mērķrādītājs 2030. gadam, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu (SEG) neto emisijas 2030. gadā samazinātu vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

2040. gada mērķrādītājs būs pamatā arī ES turpmākajam nacionāli noteiktajam devumam (NND) pēc 2030. gada, kas visām Parīzes nolīguma pusēm ir jāiesniedz *UNFCCC* līdz 2025. gadam (saskaņā ar nolīguma 4. panta 9. punktu). 2040. gada klimata mērķrādītājs noteiks tempu ES mēroga SEG emisiju samazināšanai 2030.–2050. gadā, virzoties uz efektīvu un taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam.

Ietekmes novērtējuma pamatā ir apspriešanās ar sabiedrību un ieinteresētajām personām, plaša analīze par ietekmi uz energosistēmu, zemes sektoru, ar CO₂ nesaistītām emisijām un ekonomiku, kā arī informācijas apmaiņa ar saistītajiem politikas ģenerāldirektorātiem, izmantojot starpdienestu grupu.

Tajā aplūkoti pieci varianti attiecībā uz 2040. gada mērķrādītāju, lai ņemtu vērā visu iespējamo neto SEG emisiju līmeņu diapazonu. Novērtējumā varianti jau sākotnēji tiek samazināti līdz trim, un ir sniegts detalizēts novērtējums pa nozarēm par rīcību, kas vajadzīga, lai līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti. Varianti ir noteikti 2040. gada mērķrādītāju emisiju samazināšanai:

- līdz 80 % (1. variants), kas atbilst Klimata aktā minētajai “lineārajai” neto SEG trajektorijai laikposmā no 2030. līdz 2050. gadam (8. pants);
- divi varianti, kas atbilst to zinātnisko scenāriju diapazoniem, kuri ir saderīgi ar Parīzes nolīgumā noteiktā 1,5 °C temperatūras pieauguma mērķa sasniegšanu:
 - o vismaz 85 % (2. variants), kas atbilst 85–90 % samazinājumam;
 - o vismaz 90 % (3. variants), kas atbilst 90–95 % samazinājumam.

2. variants atspoguļo kopējās neto SEG emisijas, kas tiktu sasniegtas, turpinot pašreizējo politikas satvaru, un tādējādi kalpo par bāzlīnijas mērķrādītāja līmeni.

⁽¹⁾ *IPCC*. Aplēstās kumulatīvās globālās antropogēnās neto CO₂ emisijas no konkrēta sākuma datuma līdz brīdim, kad antropogēnās CO₂ emisijas sasniedz neto nulles līmeni, kā rezultātā globālā sasilšana tiktu ierobežota līdz noteiktam līmenim.

Ietekmes novērtējumā ir aplūkotas atšķirības starp šiem variantiem, ņemot vērā to efektivitāti šādu mērķu sasniegšanā:

- līdz 2050. gadam panākt ES SEG neto nulles līmeni;
- samazināt ES devumu klimata pārmaiņu jomā;
- nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos;
- saglabāt ES ekonomikas ilgtermiņa konkurētspēju;
- veicināt pārejai nepieciešamo tehnoloģiju izvēršanu;
- nodrošināt piegādes drošību un ES stratēģisko autonomiju un
- sasniegt plašākus ES vides politikas mērķus.

Analīze aptver visas nozares, kas vajadzīgas, lai ES sasniegtu 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītāju. Tā pamatā ir zaļā kursa tiesību akti un plāna *REPowerEU* darbības, kuru mērķis ir risināt enerģētikas krīzi.

Iniciatīvā nav ierosināts un novērtēts enerģētikas un klimata politikas satvars laikposmam pēc 2030. gada. Šis turpmākais satvars tiks izstrādāts un novērtēts turpmākajos gados, lai sasniegtu 2040. gada mērķi.

Galvenā atšķirība starp variantiem ir pārejas temps. 3. variants ir visefektīvākais, lai līdz 2050. gadam panāktu ES klimatneitralitāti, ar lielāku siltumnīcefekta gāzu neto emisiju samazinājumu līdz 2040. gadam. Tādējādi pēc 2040. gada tas nozīmēs mazāk papildu pasākumu, lai līdz 2050. gadam sasniegtu neto nulles emisijas.

3. variants rada viszemākās SEG kumulatīvās emisijas ("SEG budžets") ES, padarot to par labāko risinājumu attiecībā uz ES devumu klimata pārmaiņu ierobežošanā un sniedzot visticamāko stimulu ES partneriem visā pasaulē paātrināt klimatrīcību. Veicinot agrīnu rīcību, paredzams, ka šim mērķrādītāja variantam būs vislielākā ietekme uz globālo emisiju samazināšanu un uz iespēju palielināšanu attiecībā uz 1,5 °C sasilšanas nepārsniegšanu, lai ierobežotu traucējumus visām ekonomikām, tostarp arī risku sasniegt neatgriezeniskus klimatiskos kritiskos punktus.

Mērķrādītāja varianti nepārprotami atšķiras no jauno tehnoloģiju nozīmīguma viedokļa. Salīdzinājumā ar 2. variantu 3. variantu papildina mazoglekļa tehnoloģiju ātrāka ieviešana, piemēram, ūdeņraža ražošana elektrolīzes ceļā, oglekļa uztveršana un rūpnieciskie oglekļa piesaistījumi laikposmā no 2031. līdz 2040. gadam. Ar 1. variantu šo tehnoloģiju izvēršana lielā mērā tiek atlikta uz pēdējo desmitgadi, proti, no 2041. līdz 2050. gadam.

3. variants paredz lielākas ikgadējās investīciju vajadzības 2031.–2040. gadā nekā 1. un 2. variants un pēc tam 2041.–2050. gadā salīdzinoši mazākas investīcijas. Rezultātā kopējo energosistēmas izmaksu, IKP un konkurētspējas ziņā attiecībā uz globālā eksporta īpatsvaru atšķirības ir ļoti nelielas, savukārt 3. mērķrādītāja variants uzrāda vislielākos ieguvumus attiecībā uz enerģētisko neatkarību un labāku aizsardzību pret fosilā kurināmā cenu satricinājumiem, tādējādi stiprinot ES stratēģisko autonomiju. Visi varianti ievērojami uzlabo gaisa kvalitāti un ar to saistītos ieguvumus veselībai, kā arī ierobežo ietekmi uz vidi.

Kopumā 3. variants ir efektīvāks, ar lielākiem neto ieguvumiem novērstu klimata pārmaiņu un gaisa piesārņojuma ziņā salīdzinājumā ar papildu izmaksām, kas vajadzīgas, lai mazinātu klimata pārmaiņas.

Lai nodrošinātu taisnīgu pārkārtošanos nekā mazāk vērienīgo variantu gadījumā, 3. variants prasīs lielāku uzmanību un rīcību, jo pārkārtošanās tiek nedaudz paātrināta. Tomēr izmaksu pieaugums mājsaimniecībām salīdzinājumā ar 2. variantu (bāzlīnija) ir neliels, un šajā novērtējumā nav ņemti vērā nekādi politikas pasākumi vai pārdales pasākumi, kurus varētu izstrādāt sociālās ietekmes novēršanai.

Analīze liecina, ka pieprasījuma puses darbību, piemēram, paradumu maiņa pārtikas, aprītīguma un mobilitātes jomā (kā norādīts *LIFE* analīzē), potenciāls var papildināt piedāvājuma puses pārkārtošanos (kā parādīts galvenajos scenārijos) un samazināt izmaksas, ko sabiedrībai rada 2040. gada mērķrādītāja sasniegšana: energosistēmas izmaksu samazināšana, nepieciešamība pēc investīcijām (jaunās) tehnoloģijās un vides riski (piemēram, saistībā ar lielāku pieprasījumu pēc bioenerģijas).

Ieinteresētās personas, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, apliecināja savu informētību par risinātajām problēmām un skaidru atbalstu 2040. gada mērķrādītāja variantiem, kas analizēti šajā ietekmes novērtējumā. Iedzīvotāji (46 %) un pilsoniskās sabiedrības organizācijas (63 %) pauda stingru atbalstu 90 % vai augstākam mērķrādītājam. Lielākā daļa uzņēmumu atbalstīja mērķrādītāju, kas pārsniedz 80 % (39 %), un atbalsta sadalījums bija šāds: samazinājums par 80–90 % (23 %) un samazinājums par vairāk nekā 90 % (16 %), atbalsta samazinājums par 75–80 % (29 %). Pētniecības organizācijas atbalsts 80–90 % mērķrādītājam un mērķrādītājam virs 90 % bija vienāds (35 % katram).

Tāpēc ietekmes novērtējumā secināts, ka vēlamais risinājums ir 3. variants, proti, ES SEG neto samazinājuma mērķrādītājs 90–95 % līdz 2040. gadam. Tas atbilst Eiropas Zinātniskās konsultatīvās padomes klimata pārmaiņu jautājumos ieteikumam. Tas nodrošina vislabāko līdzsvaru starp, no vienas puses, klimatiskajām iecerēm un devumu taisnīgā daļā no globālā oglekļa budžeta, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus attiecībā uz temperatūru, un, no otras puses, finansiālo un tehnoloģisko iespējamību.

Ieguvumi no 3. variantā atsver nelielās atšķirības no 2. variantā, bāzlīnijas un 1. variantā attiecībā uz taisnīgas pārkārtošanās efektivitāti, konkurētspēju un attiecībā uz iespējamiem vides kompromisiem vai kritisku izejvielu piegādi. Tie ir kompromisi, kurus var risināt un mazināt ar gaidāmo klimata un enerģētikas satvaru un vispārējo veicinošo satvaru.

Pārkārtošanās palīdzēs aizsargāt ES no satricinājumiem, ko izraisa ģeopolitiski notikumi un globālā sadrumstalotība, jo īpaši mazinot atkarību no fosilā kurināmā un uzlabojot energoapgādes drošību. Kritisko izejvielu piegādes drošība būs jāuzrauga un jāprognozē. Būs svarīgi efektīvi pārvaldīt pārkārtošanos, lai nodrošinātu mājsaimniecībām pieejamību cenas ziņā un Eiropas rūpniecības konkurētspēju.